

Sveučilište u Zagrebu

Filozofski fakultet

Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti

Katedra za arhivistiku i dokumentalistiku

Bernard Vuković

ODABRANA DJELA SIR HILARY JENKINSONA

DIPLOMSKI RAD

Mentor: dr. sc. Hrvoje Stančić, red. prof.

Neposredni voditelj: dr. sc. Jozo Ivanović, v. arhivist

Zagreb, kolovoz 2018.

KAZALO

1. UVOD	1
2. SIR HILARY JENKINSON	2
a. Paleografija.....	4
b. Čuvanje, oblikovanje i uloga pečata.....	6
c. Jenkinson o vođenju financija u srednjovjekovnoj Engleskoj.....	8
3. KNJIŽNIČAR KAO ARHIVIST	10
a. O klasifikaciji engleskoga arhivskog gradiva.....	11
b. Jenkinsonov pogled na kvalitetu arhiva	13
c. Arhivist-put do profesije.....	16
4. JENKINSON O BUDUĆNOSTI ENGLESKIH ARHIVA 1955.	19
5. SCHELLENBERG I JENKINSON	20
6. ZAKLJUČAK	25
7. BIBLIOGRAFIJA	26
a. Internetski izvori.....	28

1. UVOD

Sir Hilary Jenkinson (1882.-1961.) uvelike je utjecao na načine upravljanja arhivima te na sva područja vezana uz arhivistiku pišući o njoj gotovo pedeset godina. Njegovo vrijeme donijelo je mnogo promjena i razvoja arhivistike i pomoćnih znanosti. Zbog toga je bio uvažen i cijenjen kao stručnjak unutar cijelog engleskog govornog područja. Njegovo primarno mjesto djelovanja bila je Velika Britanija, ali je njegov utjecaj u arhivistici bio toliko jak da je prekoračio Atlantik prema Sjedinjenim Američkim Državama. Shvaćanje da su arhivi nešto što zahtijeva kvalitetnu organizaciju, održavanje i čuvanje dovelo je čak i do otvaranja škola za izobrazbu arhivista u Engleskoj i Walesu koje je sam Jenkinson pomogao osnovati te je arhivistika unutar akademskih krugova po prvi puta djelovala samostalno. Svi su ga poznavali kao izvrsnog istraživača čvrstih stavova koji se borio i stajao iza onog u što vjeruje služeći kao primjer onima koje je podučavao, čime je zaslužio njihovu profesionalnu odanost. Braneci vlastite moralne principe, stvorio je svojevremeno provokativan materijal za učenje koji je njegove nasljednike poticao na diskusije.

Theodore Roosevelt Schellenberg (1903.-1970.) oduvijek se interesirao za američku nacionalnu povijest te je težio njezinu očuvanju i promociji. Na neki način se suprotstavio engleskim utjecajima te revolucionizirao upravljanje arhivima u Americi. *The Appraisal of Modern Public Records* (1956.) je bio njegov pokušaj prevladavanja nad Jenkinsonovim teorijski najutjecajnijim arhivističkim udžbenikom *The Manual of Archival Administration* (1922.).

Jenkinson i Schellenberg su bili oprečni u svojim stavovima, međutim nedvojbeno su obojica uvelike doprinijeli stvaranju arhivističke teorije za procjenu vrijednosti arhiva. Ono što će biti prikazano u ovom radu su stavovi Jenkinsona i Schellenberga u području njihovog djelovanja na temelju njihovih teorija o arhivistici. U prvom dijelu će biti prikazan Jenkinsonov rad, a zatim Schellenbergov s ciljem usporedbe njihovih stavova, kao i put razvitka njihovih ideja. S jedne strane, Jenkinson se zalagao za pasivnu ulogu arhivista kao objektivnog čuvara arhiva, dok je Schellenberg naglašavao potrebu za aktivnom ulogom arhivista.

2. SIR HILARY JENKINSON

Sir Hilary Jenkinson bio je predsjednik Društva arhivista u Velikoj Britaniji od njegova osnutka 1955. godine te počasni član Društva američkih arhivista.¹ U to je vrijeme Jenkinsonova glavna tema studiranja bila tema klasificiranja, očuvanja i promjena u arhivistici nakon 1945. godine, što znači da je objavljivao eseje sa svojim zaključcima i spoznajama u suvremenim stručnim časopisima i zbornicima. Njegov doprinos arhivistici u njegovo vrijeme bio je izvanserijski, što je potvrđeno objavljivanjem njegovog najpoznatijeg djela *Manual of Archive Administration* iz 1922. godine. Ono je nastalo kao rezultat okolnosti i stanja kakvo je Jenkinson zatekao u struci i stvarnim arhivima kad se počeo baviti arhivistikom, a prve arhivističke kutije s kojima se susreo su sadržavale srednjovjekovne britanske zapise na koje se često referira prilikom prikazivanja primjera stručnog djelovanja opisanog u svom *Manualu*. S obzirom na kompleksnost tadašnjih zapisa, medija na kojima je zapis tiskan kao i samog jezika koji se koristio u administraciji i diplomaciji, Jenkinson je morao biti dobro potkovan znanjem struka koje su srodne arhivistici, počevši od povijesti i pravnog sustava. Riječ je o znanstveniku s gotovo renesansnim spektrom znanja koji je odlučio očuvati znanje za buduće generacije na način da udari temelje znanosti koja se bavi upravljanjem spisima te se specijalizira isključivo na samu manipulaciju, opisivanje i skladištenje službenih dokumenata od opće važnosti.

U počecima svog rada Jenkinson se nije susreo s nekim problemima s kojima su se borili njegovi nasljednici, kao što je relativno nova pojava produkcije velike količine državne dokumentacije koje je donio tehnološki napredak. U vrijeme prvog tiskanja njegovog *Priručnika*, elektronička računala i kopirni aparati nisu postojali čak ni u testnoj fazi. Zahvaljujući tehnološkim promjenama, njegovi nasljednici imali su stavove koji su se u mnogo čemu razlikovali od Jenkinsonovih prijedloga. Ipak, suvremeniji arhivisti su se često referirali na njega i njegov *Manual* kao polazišnu literaturu, a mnogim neiskusnim arhivistima on je služio kao vodič. On sadrži osnovnu Jenkinsonovu filozofiju, ali njegova praksa opisana je i u brojnim drugim djelima koja je objavljivao individualno, ali i u različitim medijima kao što su dnevne novine, što je kasnije otežavalo njihov pronalazak.

Jenkinsonova glavna misao vodilja bila je da se kod manipulacije arhivima ne smije narušiti njihovo iskonsko stanje, odnosno stanje u kojem su bili preuzeti na čuvanje. Čak je smatrao da arhivisti trebaju održati poredak među spisima kakav je bio u trenutku kad su oni

---

¹ Holmes, O. W. Sir Hilary Jenkinson, 1882-1961. National Archives, 345.

nastali. Kad je došlo do toga da su se arhivi morali reorganizirati, Jenkinson je često bio na strani onih koji su odbijali takav posao te se više zalagao za to da reorganizacija bude samo na papiru, ali ne i među samim poretkom među zapisima jer bi to narušilo njihovu autentičnost.² Objektivnost arhivskog gradiva je ključ zbog kojeg se može sačuvati autentičnost arhiva, a pogreška u njihovoj interpretaciji može proizaći zbog pogrešne interpretacije arhivista. Iako, moguće je da su autori arhivskih zapisa namjerno htjeli navesti na krivi trag onoga tko će ih interpretirati. Zbog toga arhivisti trebaju biti profesionalni i ne dati se navesti na interpretaciju po vlastitoj intuiciji, nego se pouzdati u znanost i komparativne studije povijesti, arhivistike i ostalih znanosti. Istraživači koriste arhive upravo zbog toga da bi dobili pouzdan izvorni opis nekog događaja iz prošlosti koji je opisan službenim rječnikom iz ruke profesionalnog zapisničara, tj. da događaj nije umotan u komentar povjesničara, novinara ili nekog drugog pripovjedača. Jenkinson je stoga smatrao da je primarna dužnost arhivista sačuvati autentičnost arhiva kao dokaza o prošlim događajima jer i samo preslagivanje dokumenata može utjecati na tumačenje sadržaja.³

Ako bi arhivist i morao intervenirati, Jenkinson je predlagao da se uvijek savjetuje sa osobom koja se prije njega brinula o tim zapisima ako je do nje bilo moguće doći. Dakle, unutar struke je potreban trening kako bi se novozaposleni mogao upoznati s radom prethodnog djelatnika. To pravilo vrijedi za sve informacijske sustave, jer prilikom prelaženja sa starog na novi, potrebno je s pažnjom provesti tranzicijski period u kojem djeluju istovremeno i stari i novi sustav (ili djelatnik), tek toliko da u slučaju gubitka informacija ili koncepta koji je nastao korištenjem novog sustava se uvijek bez problema može referirati na iskusniji sustav. Također, kod proučavanja dokumenata, uglavnom se zalagao za njihovu grupnu analizu ili proučavanje dokumenata grupirajući ih s obzirom na vrijeme nastanka. Smatrao je da se proučavanjem svakog dokumenta posebno narušava njihovo prirodno stanje ako su nastali kao dio neke cjeline te je smatrao da ih tako treba i analizirati.

Jenkinson je bez sumnje inzistirao na vrlo strogim standardima kad je riječ o arhivističkoj praksi što je dokazao svojim reformama i inovacijama u toj profesiji, a to perfekcionističko

---

² Stapleton, R. Jenkinson and Schellenberg: A Comparison. *Archivaria*, 80.

³ Eastwood, T. (2004) Jenkinson's Writings on Some Enduring Archival Themes. *The American Archivist*, 2004, 42.

stajalište mogao se vidjeti u njegovom *Manualu*. Tamo je govorio o tome kako povezati teoriju s praksom.⁴

Jenkinsonov *Manual* se svojevremeno smatrao Biblijom arhivistike, međutim s vremenom se počelo sumnjati u neke stavove koji su tamo opisani. Bilo kako bilo, očito je da je njegova važnost neupitna jer je bio objavljen u ključnom periodu za arhivistiku koja je u to vrijeme bila znanost u razvoju. Premda, danas je nezamislivo da arhivisti ne budu uključeni u procjenu vrijednosti potencijalnog arhivskog gradiva ili njegove reorganizacije.

a. Paleografija

Za Jenkinsona, poznavanje paleografije je bio jedan od preduvjeta za istraživanje srednjovjekovne povijesti. Engleski srednjovjekovni dokumenti pisani su istim stilom pisanja koji se koristio na engleskim srednjovjekovnim sudovima, a taj stil pisanja poznatiji je kao *Court Hand*. Taj visoko administrativni stil rukopisa svoj naziv dobio je po kuriji (visokoj sudnici) unutar koje su imali pravo djelovati samo privilegirani u pratnji monarha. Svakodnevno administrativne radnje srednjovjekovne kurije su ličile na koncept današnjeg rukovanja arhivima. Svaki član je imao svoju funkciju, bio je moguć i napredak unutar kurije. Jedna od funkcija je tzv. *Chancery* funkcija po kojoj je kancelar predsjedao, dok su ostali članovi suda bili samo svjedoci nastanka i skladištenja spisa.⁵

S obzirom na rast opsega poslova koje su Jenkinson i suradnici obavljali javila se potreba za osnivanjem administrativnog tijela sa stalnim djelovanjem u Londonu. Za Jenkinsona, administracija je bila povezana s regulacijskim potezima vezanim uz socijalne, vjerske, industrijske, pravne i vojne aspekte od strane vlasti. Ona se zasnivala na memoriji čiji je odraz pisanje te je Jenkinson zbog toga tu memoriju smatrao na neki način umjetnom.⁶

Čini se da je Jenkinson administraciju u Engleskoj smatrao istodobno izvještačenom, ali i razvijenom zbog potrebe za zapisivanjem svega. S obzirom na tadašnje regulacije u administraciji koje su zahtijevale i kopije dokumenata, to je rezultiralo brojnošću dokumenata koji su se uspjeli očuvati. Ono što je Jenkinson smatrao važnim je bogatstvo koje se nalazilo u

---

⁴ Eastwood, T. (2004) Jenkinson's Writings on Some Enduring Archival Themes. *The American Archivist*, 2004, 34.

⁵ Jenkinson, H.: *Paleography and the Practical Study of Court Hand*, Cambridge University Press, 1915., 14.

⁶ Jenkinson, H.: *Paleography and the Practical Study of Court Hand*, Cambridge University Press, 1915., 15.

rukopisima tih dokumenata koji su se mogli povezati s neobičnim okolnostima i događajima u vremenima u kojima su nastajali.

Za Jenkinsona, pomoću njih su se otkrivali i najstariji načini čuvanja pravnih spisa. Rukopisi kojima su zapisivani otkrivali postojanje mnogo neslužbenih varijanti i načina zapisivanja iz kojih se moglo saznati mnogo toga, iako su službeni proglašeni i naredbe o službenom načinu zapisivanja u srednjovjekovnoj Engleskoj bili zaista jaki. Utjecaji službenih načina zapisivanja odrazili su se i u formalnosti nastajanja privatnih administrativnih zapisa, kao i njihovoj frazeologiji. Prisutnost *Court Handa* smanjila se krajem srednjeg vijeka u Engleskoj kada je na vlast došao kralj Henrik VII. koji je reformirao sudove i brojne druge institucije. U Engleskoj se pojavio *Italic* stil pisanja koji je postepeno istiskivao *Court Hand* i tako postao pretečom modernog načina pisanja. Ipak, iako je *Italic* već bio široko zastupljen, sudovi su ga polagano uvodili u svoje službene dokumente kombinirajući ga s dotadašnjim stilom pisanja.

Jenkinson je smatrao da znanje o okolnostima i osobama koje su bile zadužene za spise omogućuje uvid u širenje utjecaja jednih na druge i praćenje načina njihovih razmišljanja, zapisivanja i čuvanja dokumenata. Predložio je da bi se sastavljanjem popisa svih činovnika službenih ureda gdje se vodila dokumentacija kroz uvid u njihove dokumente moglo ući u trag njihovom stilu pisanja te bi se mogao analizirati po etapama promjene od predaka do njihovih nasljednika. Također, po lokaciji njihovih ureda moglo bi se utvrditi postojanje škola u kojima se učio rukopis kojim su pisali. Sve ovo Jenkinson je vidio kao nešto što bi moglo doprinijeti paleografiji. Prema Jenkinsonu⁷, paleografija se može definirati kao znanost koja proučava oblike individualnih slova u raznim fazama njihove evolucije te ih klasificira prema njihovom podrijetlu i naslijeđenim oblicima, zapisima u kojima su se koristila, kako se tijekom njihova nastajanja držalo sredstvo kojim se pisalo itd. Svaki paleograf morao bi znati smjestiti određeni stil pisanja u vrijeme i mjesto koje mu pripadaju. Unatoč tome, sama paleografija nije dovoljna za otkrivanje značenja povijesnih dokumenata, iako je iznimno važna za određivanje vremena njihovog nastanka te se na taj način približava povijesti.

---

⁷ Jenkinson, H.: *Paleography and the Practical Study of Court Hand*, Cambridge University Press, 1915., 19.

b. Čuvanje, oblikovanje i uloga pečata

Jenkinsonovo područje interesa bili su i pečati te proces njihova nastajanja, oblikovanja, uloge koje su imali te način na koje ih se nastojalo očuvati. Stoga je Jenkinson istraživao i opisao iskustva vlasnika pečata koji su bili upućeni u različite tehničke i mehaničke procese čuvanja. Najviše pečata bilo je izrađeno od pčelinjeg voska i smole sa dodatkom boje, od kojih su najpopularniji bili tonovi crvene i zelene. Neki su sadržavali i primjese krede te je uobičajeni postupak bio staviti krajnji sjajni premaz. S vremenom se uloga velikih kraljevskih ili obiteljskih pečata smanjivala, a autentifikacija dokumenata se kasnije izvršavala potpisom. Kraljevska pisma i povelje zadržale su svoje prepoznatljive pečate. Pečati su se mogli oštetiti na način da puknu, ogrebu se, zbog prekomjerne vlage ili topline te promjenama u tvarima od kojih su građeni. Ipak, arhivisti kažu da su se mnogi od njih, u vrijeme kad su bili upotrebljavani čuvali u ladicama bez nekih posebnih uvjeta i da su se tako uspjeli očuvati znatno duže nakon korištenja ako su uvjeti vlage i temperature bili normalni. Ako ih je više bilo pohranjeno na istom mjestu, bilo ih je važno odvojiti da se ne sudaraju i međusobno oštete.

Jenkinson piše o tome kako se poseban problem javljao kod pohrane dokumenata koji su sadržavali nekoliko pečata u kutije u arhivima ili slična mjesta. Postojala su različita rješenja, tako da su se pečati naknadno pričvršćivali na dokumente (što uvelike dovodi u pitanje autentičnosti, čak i samu funkciju pečata) ili bi ih se tijekom pohrane prekrivalo posebnim tkaninama kako bi se smanjilo trenje i minimalizirala mogućnost loma voštanih struktura pečata. Pečati manjih dimenzija također su imali veliko značenje te su bili zanimljivi za proučavanje jer su bili glavni izvori prepoznavanja malih trgovaca, a sve ih je to učinilo vrijednim čuvanja.

Neki od postupaka koji su se koristili za čišćenje i skidanje mrlja od plijesni bili su sapun, voda i jako mekane četkice kako se ne bi stvorile ogrebotine na površini i utjecale na autentičnost pečata. Generalno je priznato da je najbolji materijal za restauraciju pečata vosak iste konzistencije kao i onaj od kojeg je originalno napravljen.⁸

S arhivističkog stajališta, izrada trajnog kalupa pečata je najvažnija stvar od svih procesa povezanih s njima. To je dugotrajan proces koji zahtijeva određena znanja i vještine.

---

⁸ Jenkinson, H.: Some Notes on the Preservation, Moulding and Casting of Seals, *Antiquaries Journal*, IV, 1924., 1924., 36.

Jenkinson je također pisao o tome kako se oni koji nisu upoznati sa znanošću koja je nastala proučavajući pečate mogu imati mnogo pitanja vezanih uz njih. Na početku se postavlja pitanje za koga je neki pečat bio izrađen, tko ga je koristio te kojim je administrativnim procesom njegov nastanak bio uvjetovan. Nadalje, ono što može biti interesantno je tko je u određenom dobu imao pravo posjedovati i koristiti vlastiti pečat.

Sam proces izrade pečata može se odgonetnuti iz njegovih fizičkih karakteristika kao što su veličina, oblik, materijal, boja... Na samim pečatima uobičajen je bio određeni stil slova i prepoznatljiv dizajn koji je bio vrijedan čuvanja koje je, kao što je već spomenuto, zahtijevalo određena znanja. Jenkinson je u jednom od svojih eseja dao odgovore na brojna pitanja o pečatima. Kao najbitniju ulogu pečata naglašavao je autentifikaciju ili ono što danas odgovara vlastoručnom potpisu u bilo kojem segmentu poslovanja.

U srednjem vijeku pečat je zapravo nadoknađivao to što mnogi nisu znali ni čitati, a kamoli pisati. Pečat koji je bio pričvršćen na dokument osiguravao je da je dokument autentičan, tj. da ga nitko nije mijenjao nakon što je napisan. Što se tiče ljudi koji su upotrebljavali pečat, Jenkinson je govorio o tome kako žali što se više pozornosti pridavalo onim pečatima koji su bili vezani uz državne i crkvene poslove, dok je on smatrao da su mnogo vrjedniji bili oni koje su koristili obični ljudi jer su otkrivali više o društvenim i trgovačkim odnosima svog vremena.⁹

Gotovo svatko tko je posjedovao komad zemlje ili je trebao autentificirati neki dokument posjedovao je pečat, iako naravno manji i jednostavnijeg dizajna od imućnijih. Mali pečati bili su izrađeni i spremni za prodaju nakon čega se kupcu ugraviralo njegovo ime na mjestu koje je na pečatu bilo ostavljeno prazno za tu svrhu. Neki kraljevi su upotrebljavali i nekoliko pečata za vrijeme svoje vladavine za različite poslove, tako da se dizajn pravio ovisio o administrativnom području. Što se tiče oblika pečata, najčešće su se pojavljivali u dva oblika: okrugli i ovalni. Vojni, kraljevski i službeni pečati su uglavnom bili okrugli. Manji pečati koji se uglavnom nisu koristili u službene svrhe u srednjem vijeku bili su svakakvih oblika: trokutasti, kvadratni, oblika dijamanta i mnogih drugih. Jenkinson spominje zanimljivost da su za vladavine Williama IV. i kraljice Viktorije upotrebljavali pečati koji su bili pričvršćivani na kožnu traku.¹⁰ Boja pečata je svojevremeno imala veliko značenje, osobito za kraljevske pečate. Prirodna boja voska uglavnom se koristila za rutinske poslove, zelena za financijska

---

⁹ Jenkinson, H.: *The Study of English Seals: illustrated chiefly from examples in the Public Record Office*, *Journal of the British Archaeological Association*, 3rd series, I, 1937., 151.

¹⁰ Jenkinson, H.: *Paleography and the Practical Study of Court Hand*, Cambridge University Press, 1915., 157.

ulaganja, a grimizna za diplomatske dužnosti. Pečati su se na dokumente stavljali na dva načina: direktno ili na komad nekog materijala koji bi se kasnije pričvrstio na dokument. Prva metoda je starija i Jenkinson ju je opisao kao mnogo rasprostranjeniju.

Znanost koja se bavi proučavanjem pečata naziva se sigilografija. Znanstvenici u tom području došli su do zaključka da su se mnogi modeli pečata koristili tijekom više generacija, pa čak i ako se radilo o kraljevima, a sklonost dužoj uporabi istog pečata imale su i religijske i dobrotvorne ustanove. Ono što je Jenkinsona interesiralo bili su stilovi pisanja koji su se upotrebljavali za izradu pečata pa je i opisao te stilove i naveo 9 kategorija prema literaturi koju je proučavao: kraljevski i polu-kraljevski veliki pečati, manje kraljevski pečati, ostali pečati za potrebe kraljevske administracije, privatni pečati, crkveni, pečati obrazovnih ustanova, civilne udruge... Što se tiče očuvanja pečata i njihove važnosti, Jenkinson je istaknuo nekoliko: pečati se nikad ne smiju odvajati od originalnih dokumenata na kojima su se nalazili jer tako gube na važnosti, uvijek se moraju restaurirati istim materijalom od kojeg su napravljeni te razlikovati originalni i restaurirani dio pečata, tijekom transporta treba paziti na to kako ih se pakira te uvijek pokušati doći do kalupa ako se pečati oštete. Krivotvorenje pečata se oduvijek smatralo zločinom te izdajom kralja zbog toga što je bilo pokušaja krivotvorenja kraljevskih pečata, iako je to bilo upitno zbog nedostatka povijesnih podataka.

c. Jenkinson o vođenju financija u srednjovjekovnoj Engleskoj

U svom eseju o financijskim spisima i načinu vođenja evidencija o kvantiteti robe Jenkinson govori o tome kako su zapisi i knjige pomogli razumijevanju načina vođenja financija države blagajne u srednjovjekovnoj Engleskoj, a mnogo se moglo saznati i iz sačuvanih privatnih financijskih izvora. Tzv. *Exchequer Tallies* bili su način službenog bilježenja raznih kvantitativnih zapisa u Engleskoj u srednjem vijeku na širokim štapićima, a kasnije se njihov utjecaj mogao vidjeti i na zapisima na papiru. *Tally sticks* (rovaš ili raboš) bili su drveni štapići koji su se u srednjovjekovnoj Engleskoj koristili kao način za vođenje financija. S njima se povezuju riječi koje su i danas u upotrebi u svijetu financija i gospodarstva, a to su: *stock* (stavka), *foil* (pakiranja), *stockholder* (dionik), *bank stock* (dionica) i *check* (vrijednosnica). Većina tih arhivskih drvenih štapića s brojevnim zapisima je bila uništena tijekom požara u Westminsterskoj palači u 19. stoljeću. Oni su na neki način

prethodili računovodstvu, a koristili su se za svakodnevne stvari kao što su bilježenje dugova, plaćanje stanarine, bilježenje novčanih kazni¹¹

Tallies su se smatrali kao izvrsna metoda protiv krivotvorenja jer je onaj tko bi uplaćivao dobivao potvrdu tako što bi dobio dio štapa nakon što bi ga polomili na pola, a bilo je nemoguće da dva štapa puknu na jednakim mjestima i sl. Stoga se korištenje te metode tada smatralo vrlo sigurnom i pouzdanom. Za neke od njih do kojih je Jenkinson uspio doći, a koji su se očuvali do njegova vremena, kaže da je bilo vrlo teško odrediti vrijeme iz kojeg datiraju jer na većini od njih nije bilo nikakve oznake koja bi govorila o tome kad su nastali. Na nekim je bilo spomenuto kraljevo ime koji je tad bio na vlasti pa je to moglo olakšati datiranje. Također, ako su bili grupirani, starost svih se određivala po jednom koji je imao urezan datum ili godinu nastanka. U knjizi *Selected writings of Sir Hilary Jenkinson* mogu se vidjeti zapisi i fotografije primjeraka *tallyja*.¹²

---

¹¹ *Original Wooden Tally Sticks*, http://www.yamaguchy.com/library/astle/tally_3.html, pristupljeno 29. 1. 2018.

¹² Jenkinson, H.: *Medieval Tallies, Public and Private*, *Archaeologia*, 2nd series, XXIV, 1925, 80-114.

3. KNJIŽNIČAR KAO ARHIVIST

Prema Jenkinsonu, silabusi za knjižničare su vrlo često bili isprepleteni s područjima arhivistike. Tako je ona bila uključena i na University Collegeu u Londonu (UCL) i otad je postala sastavni dio programa kojem su studenti posvećivali i do 40 sati predavanja i individualnog rada. Prema njegovim riječima, Jenkinson je sam bio zadužen za organizaciju Odsjeka za knjižničare na UCL-u te je možda i svjesno iskoristio priliku da studente koji će ju pohađati upozna s arhivistikom. Naglasio je ulogu knjižničarske profesije kao jedne od važnijih koji imaju mogućnosti istraživati javno dostupne izvore te njihovu prošlost, stoga je njihova uloga u otkrivanju neotkrivenog vrlo značajna.

Profesija arhivista i knjižničara je slična u tome što oboje posjeduju određeno znanje koje im je potrebno kako bi čuvali ono što im je povjereno i učinili to dostupnim kada je potrebno. Postavlja se pitanje zašto ponekad knjižničari preuzimaju ulogu arhivista i zašto je Jenkinson studentima knjižničarstva uveo arhivistiku kao dio obveznog programa u Londonu. Zakonski, na razini države nije bilo tijela koje bi se bavio pohranjivanjem i čuvanjem zapisa koji su pripadali privatnim ili bilo kojim manje državnim institucijama. Jedino je tzv. *Historical MSS* objavio 150 svezaka takvih zapisa od 1870. nadalje naglasivši njihovo postojanje i važnost očuvanja. Upravo su zbog takvih privatnih arhiva knjižničari mogli pomoći arhivistima jer su oni mogli imati uvid u lokalnu povijest mjesta u kojem su radili. Također, knjižnice su se smatrale kao sigurna mjesta koja mogu služiti kao repozitorij za dokumente te su mnogi svoje privatne zapise odlučili pohraniti tamo i omogućiti ih dostupnim za javnu upotrebu. Jenkinson navodi primjer knjižnica u Birminghamu, Cardiffu i Croydonu, ali i mnogo manjih koje je nedostatak prostora ograničavao u količini pohranjenog.

Zbog svega toga Jenkinson je smatrao da knjižničari moraju biti upoznati s nekim principima arhivistike, a to su: fizičko čuvanje dokumenata ili prepoznavanje stanja materijala te u kojima se uvjetima najbolje čuva isto, kao i moralnom odgovornošću prema njihovoj važnosti ako se od knjižničara zatraži da odluči što se treba pohraniti, a što ne. Uz to sve, kao i arhivisti dodatno moraju i čitati ono što im se nalazi u arhivu, kako bi mogli napraviti raspored pohrane i popis prema tematici i slično. Što se tiče obrazovanja arhivista, oni ne mogu samo učiti o razdoblju u kojem je nastalo ono čemu će se posvetiti u svom arhivu, već i ono što je nastalo prije i poslije dokumenata kojima se bave.

a. O klasifikaciji engleskoga arhivskog gradiva

Jenkinson je opisao situaciju u Engleskoj 1930-ih godina kada je bilo uspostavljeno posebno vijeće koje se trebalo baviti problemom klasifikacije dokumenata. Dva problema koja su im bila povjerena su bili zahtjevi primljeni 1933. godine od strane Northampshire Record Societyja koji je tražio klasificiranje župnih spisa, a drugi su se odnosili na lokalnu povijest. Predsjednikom vijeća bio je imenovan *sir* Matthew Nathan, a neka od ostalih imena bili su G. H. Fowler, S. C. Ratcliff, Miss Joan Wake i Dr. Gordon Ward, dok su tajničke poslove obavljali Irene J. Churchill, D. Phill i sam Hilary Jenkinson. P.¹³ U njihovom zajedničkom radu bilo je dosta poteškoća kao što su zakazivanje datuma za sastanke i razlika u mišljenjima što je rezultiralo sporim napretkom u rješavanju zadataka koji su im bili povjereni.

Nakon dužeg promišljanja, članovi vijeća zaključili su da moraju izraditi opću shemu prema kojoj će organizirati svu arhivsku građu koja im je povjerena, a za to su angažirali mnoge arhiviste kojima su raspodijelili posao po primarnim kategorijama koje su odredili za postojeću arhivsku građu. Ako se pod tom arhivskom građom podrazumijevaju svi zabilježeni poslovni, sudski ili administrativno-financijski pisani tragovi, u tadašnjim okolnostima ona je bila podijeljena na šest kategorija: središnja javna administracija, lokalna javna administracija, polu-javne djelatnosti (za poslove koji su dobili državno priznanje i određene privilegije), privatni poslovi i dokumenti za privatne svrhe, crkvena administracija (prije i poslije Reformacije) i ranije sakupljeni dokumenti s ciljem proučavanja povijesti.

Za mnoge dokumente je bilo teško odrediti u koju kategoriju ih svrstati jer je pri njihovom nastajanju bilo uključeno više institucija. Članovi vijeća naglasili su da je potrebno razlikovati podjelu po kategorijama na papiru za svrhu proučavanja arhivskog gradiva, kao i fizički raspored u arhivima. Ipak, smatrali su poželjnim da se to dvoje poklapa zbog lakšeg snalaženja. Jenkinson je pisao o tome kako je šteta veća ako se dokument fizički stalno premješta, dok je manji problem ako se samo teoretski na papiru svrsta u drugu kategoriju. Postojale su i tzv. posebne kolekcije u koje su se svrstavali dokumenti koji nisu imali određeno mjesto zbog mnogo različitih načina klasifikacije kroz povijest. Savjetuje se da se takve dokumente ostavi na mjestu gdje su i pronađeni, kako ne bi stvarali daljnju pomutnju kod klasifikacije koju se radila ili će ju raditi novi ljudi koji će biti zaduženi za nju. U masi dokumenata koji su smatrani bitnima u određenom vremenu vrlo je teško odrediti koje je

---

¹³ Jenkinson, H.: General Report of a Committee on the Classification of English Archives, British Records Association, Reports from Committee No 1, 1936, 122.

najvrjednije sačuvati za buduća istraživanja stoga je u lokalnim uredima često dolazilo do nagomilavanja dokumenata koji su se pomiješali te su i oni vrijedni čuvanja često bili uništeni u gomili. Udruženje osnovano s ciljem brige za povijesne dokumente i arhive bila je *The British Records Association* (Britansko udruženje za upravljanje zapisima) ili šire poznata kao BRA koja je bila osnovana 1932. godine.¹⁴ Za suradnju su se najprije obratili lokalnim knjižničarima koji su u okviru svojih mogućnosti čuvali zapise koji su im povjereni.

Najveći problem za pohranu dokumenata javljao se u ratnim razdobljima, stoga je Jenkinson opisao nekoliko mogućih rješenja za pohranu dokumentacije u takvim vremenima. U tim situacijama treba djelovati brzo i odlučno te nikako nema vremena za proučavanje pojedinih dokumenata kako bi se napravile kategorije očuvanja po važnosti. Svakako je korisno kontaktirati vlasnika dokumenata ako je moguće jer je on upoznat s njegovom prošlošću pa može predložiti čuvanje u sklopu neke kolekcije u koju bi dokument mogao pripadati. Trebala bi se obratiti pažnja na sugestivne naslove koji ukazuju na vrijednost dokumenata te se oni ne bi trebali birati pod emocionalnim utjecajem ili estetskom dojmu već tome treba pristupiti objektivno.

Vrlo bitnim smatrale su se kolekcije dokumenata koje su u datom vremenu bili dokaz način rada u pojedinim činovničkim poslovima. Također, Jenkinson je istaknuo važnost spašavanja posjedovnih listova i planova, kupoprodajnih ugovora, sudskih spisa te unikatnih primjeraka. Normalno je da su vlasti srezale troškove za plaće arhivista i pohranu dokumenata jer su u ratnim vremenima rasli ostali troškovi. Zbog toga je logično da se u takvim vremenima manje radilo u arhivima ili su radovi bili obustavljeni dok se nisu našla sredstva i netko tko je dovoljno entuzijastičan da nastavi s radom. Jenkinson je vidio opasnost u napredovanju kada se u uloženo vrijeme i trud pojedinaca umiješaju institucije štiteći vlastite interese. Profesionalizam arhivista bio je ugrožen jer su mnogi smatrali da za to ne treba nikakvo posebno znanje, a uloženi novac nije bio cijenjen ako se nisu vidjele konkretne stvari kao što je održavanje zgrade arhiva ili kolekcije čuvanih knjiga. Međutim, rijetko tko je razmišljao što i tko bi radio u novouređenim prostorijama namijenjenim za arhivsku djelatnost ako se nije ulagalo u izobrazbu i plaće arhivista.

Za arhivista sva arhivska građa mora imati jednako značenje ako mu je povjerena, iako je Jenkinson govorio kako se susretao s određenim ljudima koji su važnost pridavali samo onim zapisima povezanim s državnom upravom. Ipak, arhivistika je značajno napredovala nakon

---

¹⁴ *British Records Association*, http://localhistory.wikia.com/wiki/British_Records_Association, pristupljeno 29.1. 2018.

Prvog svjetskog rata, od 1918. do 1938. Pojavile su se brojne organizacije nalik izdavačkim kućama, javio se veći interes za pisani materijal iako se više novca izdvajalo za objavljivanje novog, nego čuvanje starog, te je arhivistika zauzela značajno mjesto u kurikulumu na londonskom sveučilištu.

Manji okruzi ili gradovi vodili su svoju administraciju te su i brinuli o svojim povijesnim zapisima. Arhivisti su bili prepoznati kao bitna profesija koja se trebala brinuti o skladištima s dokumentima. Spomenuta BRA napokon je postala opće priznata i uvažena te su mnogi tražili mišljenja stručnjaka koji su radili u toj organizaciji. Jenkinson je tvrdio da arhivisti ne smiju biti skromni u pogledu važnosti njihova posla iako su ga morali prilagođavati vremenu u kojem su radili. Tvrdio je da su u arhivima svi dokazi o ljudskom napretku kroz povijest ako su pažljivo čuvani i korišteni u prave svrhe za otkrivanje istine o prošlosti.

b. Jenkinsonov pogled na kvalitetu arhiva

Što se tiče autentičnosti i kvalitete očuvanja arhiva, Jenkinson je specificirao pet elemenata.¹⁵ Kao prvo naveo je da su arhivi skupine dokumenata akumulirane kroz povijest, a ne kolekcije koje je netko sakupio i stavio na hrpu. Dokument gubi na važnosti ako je prošao selekciju pojedinaca koji je prema subjektivnim kriterijima odredio njegovu kvalitetu. Za njega je prava arhivska građa nastala kao dio prirodnog procesa ostala na nekom mjestu nakon neke višegodišnje djelatnosti iza koje su ostali pisani tragovi.

Arhivi nisu ono što se namjerno skupljalo kako bi budući naraštaji mogli istraživati prošlost pa čak ni onda kada je na dokumentima pisalo da su upućeni i potomcima. Nadalje, ako je neki arhivist bio nepristran kod selekcije dokumenata te oni nisu bili selektirani po njegovom vlastitom izboru te dokumente smatrao autentičnim, osim ako ih onaj tko ih je tumačio nije krivo interpretirao. Važno je znati gdje su određeni dokumenti nastali, u kojoj djelatnosti jer se poznajući to mogu tumačiti neke oznake ili informacije koje su koristili oni koji radili na tom određenom mjestu na kojem su se zapisi akumulirali. Za Jenkinsona su svi dokumenti arhivskog gradiva morali biti na neki način povezani jer ih je inače, ako su jedan po jedan postojali samo za sebe, smatrao samo muzejskim primjercima. Bilo kakav pristup analizi skupine dokumenata za njega je počinjao od cjeline pa do pojedinačnog, a kvaliteta arhiva očitovala se i u načinu na koji se postupalo s njima.

---

¹⁵ Jenkinson, H.: *The Classification and Survey of English Archives*, British Society for International Bibliography, Proceedings, IV, 1943, 197.

Ako se uspoređuju duplikati dokumenata kroz pogled arhivista i knjižničara, za Jenkinsona su neke razlike bile očite. Za knjižničara je duplikat česta pojava i svaki dupli primjerak može prodati, zamijeniti ili čuvati u rezervi dok za arhivista nema duplikata. Čak i ako postoji nekoliko kopija dokumenata, oni su uglavnom čuvani na različitim mjestima te time daju i dodatno značenje. Zbog toga je za arhivista svaki primjerak unikatan. Što se tiče knjiga, knjižničar će bez analize promijeniti uvez kako bi zaštitio knjigu dok je za arhivista on dragocjen dio knjige, počevši od šavova. Za arhivista treba biti jednako bitan način fizičkog rasporeda i razvrstavanja dokumenata kao i njihov opis. Jenkinson je arhiviste usporedio sa zooolozima i botaničarima. Rekao je da svaki dokument pripada određenom razredu, grupi i kategoriji baš kao što i određena biljna ili životinjska vrsta ima svoje mjesto unutar određene vrste, roda ili razreda. Također, dodatno je naglasio kako bi se i kod kategorizacije dokumenata sve trebalo odvijati prirodnim putem, a ne ciljanim prikupljanjem.¹⁶ Arhivisti koji su bili uključeni u BRA težili su tome da se stvori nacionalni politički program kojim bi se regulirao rad arhiva. Predložili su čak i inspekcijski nadzor arhiva te jasno definiran program obrazovanja arhivista, kao i dodjeljivanje titule koja bi im pripadala.

Jenkinson je gotovo u svim svojim djelima naglašavao arhive kao mjesta za akumulaciju zapisa nastalih nakon neke organizirane djelatnosti, socijalne aktivnosti ili obiteljskih poslova kroz godine koji su se čuvali, a ne ciljano odvajali jer su se smatrali važnima. U tom stanju prirodni proces daje dokumentima na važnosti jer su čitavo vrijeme bili netaknuti. Na taj način su činjenice koje se na njima mogu naći autentične jer su cijelo vrijeme bile kod njihovog originalnog vlasnika. Jenkinson je pretpostavljao da se ovakav prirodni proces sakupljanja arhiva u njihovom originalnom stanju kod vlasnika najviše mogao pronaći u Engleskoj. Zbog toga su neprocjenjivi jer svjedoče o nacionalnoj povijesti u svim segmentima u društvu.

Prema Jenkinsonu, u Engleskoj se nikad nije težilo centralističkom nadzoru nad arhivima kao u ostalim europskim zemljama. U delikatno vrijeme uoči Drugog svjetskog rata, oni koji su se brinuli o očuvanju arhiva strahovali su kako će se oni očuvati tijekom rata te su nailazili na poteškoće jer je u zemlji bilo mnogo važnijih pitanja. Iz British Records Association predložili su djelomično razdvajanje nekih kategorija kako u slučaju bombardiranja baš sve ne bi bilo uništeno na jednom mjestu. Ono što se nije stiglo evakuirati, prolazilo je proces

---

¹⁶ Jenkinson, H.: *The Classification and Survey of English Archives*, British Society for International Bibliography, Proceedings, IV, 1943, 200.

uzimanja uzoraka iz preostalih kategorija. Jedna od tehnika koja se također primjenjivala kao mjera opreza očuvanja važnih dokumenata bila je mikrofotografija.

Inicijativa iz Sjedinjenih Američkih Država potaknula je pohranu filmova nastalih snimanjem arhiva u Library of Congress, najstarijoj nacionalnoj knjižnici u SAD-u. U tome se vidjela mogućnost dvostrukog profita - u knjižnici je sve bilo dostupno američkim studentima za proučavanje, a engleski arhivisti su odahnuli jer se povećala mogućnost očuvanja na drugom kontinentu onog što su smatrali vrijednim. Ono što nije bilo obuhvaćeno inicijativom iz SAD-a preuzeo je *The Public Record Office* čiji su zaposlenici radili i fotografirali vrijedne sudske arhive noću kad su ratni uvjeti to dopuštali. Takav način snimanja ukazao je na veliku mogućnost za napredak u razvoju arhivistike u budućnosti.

The Public Record Office (PRO) bio je repozitorij arhivskih zapisa vlade Ujedinjenog Kraljevstva, uključujući sačuvane zapise kraljevske vlade sve od srednjeg vijeka. To je bila prva britanska arhivska institucija utemeljena s ciljem centralizacije arhivskih zapisa britanskih vlada koja je bila pohranjena na mnogobrojnim mjestima u neodgovarajućim uvjetima. Tamo su pomno birali kandidate koje će zaposliti jer je posao zahtijevao mnogo predznanja, prakse i iskustva te je na temelju njih stvorena hijerarhija unutar institucije regulirana odgovarajućom visinom plaće za dužnost koju bi arhivist obavljao. Tek je 1877. godine propisan način odlaganja i postupanja s javnom arhivskom građom. Rad arhivista u PRO-u tijekom godina dao je značajan doprinos profesionalnom razvoju povijesti jer su arhivski zapisi bili ujedno i povijesni izvori.¹⁷

Jedan od zanimljivijih poteza BRA-e koju je Jenkinson istaknuo bio je u vrijeme rata kada je zbog bombardiranja zemlja bila podijeljena na regije zbog civilne zaštite pa su po tim regijama poslali letke o mogućnostima spašavanja vrijednih dokumenata. Taj pokušaj bio je značajan jer je bio jedna od prvih na nacionalnoj razini što je imalo potencijala podići svijest o vrijednosti arhiva u budućnosti. Jedini pravi put ka razvoju te vrsti svijesti Jenkinson je vidio u suradnji državnih i lokalnih institucija, crkve, privatnih vlasnika te svih koji su zainteresirani za arhivistiku te imaju znanje koje mogu podijeliti. Što se njegovih stajališta tiče, dakle, bitna je suradnja više manjih faktora, a ne centralizacija kojom se narušava vrijednost vrijednih dokumenata koji su došli direktno iz ruku njihovih vlasnika koje je smatrao njihovim najboljim zaštitnicima. Što se tiče arhivista, smatrao je kako im je prednost ako ih ne interesira sadržaj arhiva, već samo učenje o tome kako ih sačuvati jer će to

---

¹⁷ Eastwood, T. (2004) Jenkinson's Writings on Some Enduring Archival Themes. *The American Archivist*, 2004, 32-33.

doprinijeti njihovoj autentičnosti. Njegov je posao samo sačuvati bilo kakav dodatak koji može svjedočiti o važnosti dokumenta, samu formu dokumenta te ga smjestiti u kategoriju kojoj pripada u fizičkim uvjetima kojim će se održavati njegova postojanost. Njegov cilj treba biti riješiti se predrasuda te požrtvovnost u svrhu svjedočenja o istini o vremenu u kojem živi te onom prije njega.

Jenkinson je rekao da sve ono što se čuva u arhivima prolazi kroz tri faze.¹⁸ U prvoj fazi su to uvijek neke datoteke koje su na čekanju i na koje se povremeno referira, ali još uvijek nisu smještene i evidentirane kao dio arhivskog gradiva. U drugoj fazi, tzv. limbo fazi te iste datoteke služe kao referenca o radu u djelatnosti u kojoj su nastale te su najčešće zanemarene i još uvijek nesvrstane, često zbog nedostatka prostora i ljudi koji bi im se posvetili. Tek ako se tako uspiju očuvati, dosežu treću fazu u kojoj netko u njima prepoznao potencijal za istraživanja te oni budu pohranjeni u arhivu i dostupni za proučavanje.

Ni za jednu od ovih faza ne može se odrediti vremensko razdoblje jer ono ovisi o brojnim okolnostima, a tzv. limbo faza nekad je potrajala stoljećima. Cjelokupna arhivska građa neke države je nemjerljiva, a Jenkinson je dao primjer Engleske u kojoj je uz državne arhive postojalo nebrojeno lokaliteta na kojima se ista čuvala kao što su sudovi, župe, privatna vlasništva... Istaknuo je kako svaki čovjek njegova doba, a to se može primijeniti i na suvremeno doba svojim postojanjem daje doprinos pisanju povijesti jer bude negdje zapisan kad je rođen kao i sve njegove poslovne aktivnosti, sklapanje braka, kupoprodaje, sudski postupci, plaćanje poreza te na kraju i smrt. Stoga se može zaključiti kako je upravo život običnih ljudi ono što najviše svjedoči o životu u povijesti.

c. Arhivist-put do profesije

Kada se javila potreba za kvalificiranim ljudima koji će se brinuti o arhivima, postavljalo se pitanje o tome što bi oni zapravo trebali učiti tijekom svog obrazovanja.¹⁹ Bilo je jasno da će se kao profesionalci usavršavati tijekom trajanja karijere jer će se susresti s gomilom dokumenata s kojima će se morati nositi, a svaki od njih je na neki način unikatan. Studijski program arhivista bilo je nešto što je trebalo biti usko povezano s njihovim budućim zanimanjem, a povezano uz jedinstvena svojstva arhiva: njihova materijalnost koja se očituje

---

¹⁸ Jenkinson, H.: The English Archivist: A New Profession: being an Inaugural Lecture for a new course in Archive Administration delivered at University College, London, H. K. Lewis Ltd, 14 October 1947, 240.

¹⁹ Jenkinson, H.: The English Archivist: A New Profession: being an Inaugural Lecture for a new course in Archive Administration delivered at University College, London, H. K. Lewis Ltd, 14 October 1947, 246.

u formi rukopisa, podrijetlo iz bilo kakve vrste djelatnosti te vremenskog razdoblja, povezanost svakog pojedinog dokumenta s djelatnošću u kojoj je nastao i sa ostalim zapisima iz te djelatnosti, da je briga o arhivima posao kako fizičke, tako i moralne naravi jer samo oni koji su izvorni pružaju nebrojene mogućnosti za proučavanja.

Važno je istaknuti kako se materijalni dokaz nekog dokumenta budućnosti može očitovati u potpuno novoj dimenziji nego je bila njegova izvorna namjena pod budnim okom istraživača. Kada je arhivistu povjeren neki dokument na čuvanje ili za proučavanje, važno je da on tijekom tog perioda sačuva svoju originalnost kojoj su podređeni bilo kakvi popravci, kategorizacije ili proučavanja. Kako bi arhivist uopće mogao biti čuvarem arhivskog gradiva, mora ju moći razumjeti i interpretirati, a kako bi se mogao snaći u raznim stilovima pisanja, nužno je da poznaje i osnove paleografije što uz sebe veže znanje o povijesnim događajima. Jenkinson je stoga izdvojio već spomenuti *Court Hand* kao jedan od najvažnijih stilova pisanja koje je arhivist morao prepoznavati.

Što se tiče jezika i engleskog arhivskog gradiva, postojala su tri dominantna jezika: latinski koji je bio službeni jezik do 1733., francuski i engleski. Uz sve navedeno, arhivist je morao poznavati i diplomaciju te načine formuliranja službenih dokumenata i titula kroz povijest kako bi ih mogao smjestiti u razdoblje kojem pripadaju. Jenkinson je kao dodatnu teškoću u savladavanju širokog spektra znanja uočio nepostojanje jedinstvenog udžbenika po kojima bi studenti tada učili. Stoga se najčešće oslanjalo na učenje iz iskustva. Kako bi bilo koji arhivist mogao spoznati važnost dokumenta koji mu je povjeren, mora ga moći usporediti s onima koji su pripadali tadašnjem, prošlom ili budućem vremenu.

Uvezivanje knjiga, restauracija ili fotografiranje arhiva su dodatne vještine koje su zahtijevale dodatno usavršavanje i mnogo praktičnog rada kako bi mladi arhivisti savladali ono što se nije moglo kroz teoriju. Svaki mladi arhivist koji je imao pristup nekom arhivu morao je svu svoju praksu obavljati pod strogim nadzorom nadležnog arhivista kako bi se spomenuti uvjerio kako se pravilno postupa sa svim onim o čemu se brine. Kako bi studentu omogućio lakši pristup do onog što ga zanima, to je zahtijevalo dodatan posao preslagivanja i bilježenja.

Usporedno s problemom nedostatka kvalificiranih arhivista koji bi udovoljili svim navedenim zahtjevima, nedostajalo je i onih koji bi bili njihovi pomoćnici za neke manje važne poslove, ali koji su svejedno bili neophodni za funkcioniranje arhiva. Veće i važnije institucije imale su dosta osoblja, ali za svoje potrebe te nisu mogle reagirati na potrebe manjih arhiva. Kada se napokon osvijestila potreba za obrazovanjem arhivističkog kadra,

krajnji cilj išao je u tri smjera: pružiti kvalitetan trening mladim arhivistima da i oni sami mogu reagirati u hitnim slučajevima te nadgledati druge kako rade, istrenirati one koji bi se bavili isključivo reparacijom detaljnijim praktičnim programom te one najnižeg ranga koji bi znali raditi po naputcima prethodne dvije grupe.

Poseban problem javljao se kod potreba za obnavljanjem uveza knjiga jer je za tu vještinu trebalo vježbati i učiti nekoliko godina te se malo studenata interesiralo za takvu vrstu reparacije. To i nije bilo neobično s obzirom da su se teško zapošljavali jer su ih s vremenom zamijenili moderniji načini strojnog uvezivanja koji su smanjili troškove za radnu snagu. Razvoj engleske administracije imao je kontinuirani razvoj od najranijih načina zapisivanja, gotovo sve do 19. stoljeća kada se reorganizacijom cijelog procesa promijenio. To nije značilo da su stare institucije prestale postojati, već samo da su bile unaprijeđene novim metodama. Za Jenkinsona su arhivisti bili požrtvovni ljudi koji su u burnim vremenima ponekad jedini bili potpuno odani istini koja je bila zapisana te žali za tim što se s godinama to mijenjalo te oni nisu više bili toliko odani profesiji.

Nakon Drugog svjetskog rata u *British Records Association* radili su na projektu donošenja zakona kojim bi se trebalo zaštititi sve kategorije arhiva na službenoj razini koja bi bila podrška brojnom volonterskom radu spašavanja arhiva tijekom rata. Ono što je i nakon rata bilo problematično bila je nepovoljna financijska situacija. Unatoč tome, Vijeće BRA predložilo je pripremu za osnivanje nacionalnog registra arhiva. To je tada bio velik potez jer do tada nije bilo ni jedne europske zemlje koja je na taj način pokušala registrirati, tj. napraviti listu svih arhiva u zemlji po kategorijama. *The English List* ili ta probna lista bila je stoga napravljena u velikoj žurbi 1945. godine te je sadržavala samo nekoliko tisuća stavki, ali i postala jezgra za daljnji rad. Održavani su sastanci i konferencije brojnim lokalnim arhivima kako bi svatko dao svoj doprinos pokušaju stvaranja centralnog registra.

4. JENKINSON O BUDUĆNOSTI ENGLESKIH ARHIVA 1955.

Prema Jenkinsonovim riječima, on je volio razmišljati o tome s kojim izazovima će se njegovi nasljednici i svi oni koji će se baviti arhivistikom morati nositi. Za to je trebalo analizirati vrijeme i situaciju u kojoj su se tada nalazili te sposobnost za retrospektivan pogled na sve što se događalo do tada. Jenkinson je smatrao da se uloga arhivista i arhiva u svojoj osnovi nikada neće promijeniti jer će oni uvijek imati svoje mjesto u svijetu u kojem će biti interesa za prošlost. Neprestano se preispitivao koliko se njegova teorija o arhivima nosi sa svim onim što donose vrijeme i promjene. Arhivi su nastali time što je društvo otkrilo da ako dovoljan broj ljudi zna čitati i pisati, to može zamijeniti usmenu komunikaciju u obavljanju administracije, kao i proširiti njene mogućnosti.

Usprkos tome, razvojem tehnologije kao što su telefoni te mogućnost brzog putovanja, dogodio se reverzibilan proces, a to je da se nakon određenog vremena usmena komunikacija vratila u administrativne poslove. Međutim, samo ono što je zapisano je najsigurnije kao referenca za budućnost jer je ljudsko pamćenje skloni zaboravu. Zbog toga je oduvijek bilo važno imati materijalnu formu važnih poslova kao dokaz. Samim time važnost arhiva oduvijek je bila i bit će neosporna.²⁰ Uvjeti u kojima arhivisti rade su se mijenjali s vremenom te svako vrijeme donosi nove tehničke zahtjeve koji će odgovarati onom što se čuva u arhivima. Ono što ostaje isto je utvrđivanje vrijednosti i značenja onog što se čuva, te ogromno znanje koje arhivist mora posjedovati kako bi ga onda mogao prenositi dalje.

Ono što je Jenkinson vidio kao potencijalni problem su prevelike količine dokumenata kojima će se uz tehnološku pomoć redukcije ili drugačijeg formatiranja kao što je fotografiranje smanjiti kvaliteta. Nadalje, smatrao je kako će se te promjene događati polagano zbog uvijek prisutnih financijskih izdataka koje će zahtijevati napredna tehnologija. Moderni oblici arhiviranja zauzimat će manje prostora od starih čime bi oni mogli biti potisnuti. Postojali su prijedlozi po kojima bi se oni razdvojili, ali tu se onda opet javio problem nedostatka kompetentnih ljudi koji bi bili stručni za moderni dio arhiva koji zahtijeva posebne vještine. Ono što je predstavljalo dodatni problem je bilo kako odrediti period koji bi bio granica tih dvaju grupa arhiva te bi se tom granicom razdvojili dokumenti koji su pripadali istoj seriji u kategoriji čime bi nastala pomutnja.

---

²⁰ Jenkinson, H.: The Future of Archives in England, *Journal of the Society of Archivist*, I, 1955., 322.

5. SCHELLENBERG I JENKINSON

Schellenberg je Jenkinsonove ideje smatrao zastarjelima jer su okolnosti u kojima je on započeo svoje djelovanje u području arhivistike bile malo drugačije. Moglo bi se reći da je njegov najveći izazov bio kako riješiti problem nagomilavanja dokumentacije bez prostora za pohranu svega. Kao rezultat Velike ekonomske krize 1930-ih u Sjedinjenim Američkim Državama, vladine organizacije stvarale su mnoštvo dokumenata s kojima se Schellenberg susreo na početku svoje karijere. Stoga je on bio koncentriran na smanjivanje njihovog broja tako da se koncentrira samo na one od primarne važnosti, kako bi ih se učinilo dostupnima javnosti i kasnije u istraživačke svrhe.²¹ Schellenbergova teorija bila je da se svi dokumenti koji su nastali pod okriljem javne administracije razlikuju kvalitetom s obzirom na to jesu li odmah bili predviđeni za direktnu arhivsku pohranu ili ne.

Jenkinson i Schellenberg su nedvojbeno bili dva najveća teoretičara arhivistike 20. stoljeća na engleskom govornom području. Ipak, njihova stajališta i osobnost su se razlikovali. Najrazličitija mišljenja imali su oko prirode i svrhe procjene arhiva.²² Ono u čemu su se obojica slagali bila je to da arhivi nastaju akumulacijom zapisa regularnih poslovnih aktivnosti, bilo javnih ili privatnih.²³ Jenkinson je pristupao arhivima s jednog moralnog stajališta te je pravim arhivima smatrao samo one koji su bili netaknuti, odnosno oni koje nitko nije strogo odredio za čuvanje ili ne, već su sačuvani kao dio prirodnog procesa.

Arhivist bi po njemu zapravo bio čuvar originalnosti arhiva time što ne bi intervenirao u procjenu njegove vrijednosti. Za njega je arhivist trebao biti samo pasivni primatelj i onaj koji će pohraniti arhive, a odluku o zadržavanju i uništavanju određenih zapisa pripisivao je samo autorima zapisa.²⁴ Stoga je on imao prilično pasivan pristup u odnosu na Schellenberga koji je bio pragmatičniji i smatrao je da arhivisti trebaju klasificirati ono što će se čuvati s obzirom na vrijeme u kojem žive i dane uvjete. Jenkinson je htio je naglasiti već spomenuti prirodni proces akumulacije dokumenata koji su nastali kao posljedica nekih aktivnosti kojima su se ljudi bavili i koji su ih sami čuvali što ih je u Jenkinsonovim očima činilo autentičnim bez vanjskih intervencija.

---

²¹ Stapleton, R. Jenkinson and Schellenberg: A Comparison. *Archivaria*, 76.

²² Tschan, R. (2002) A Comparison of Jenkinson and Schellenberg on Appraisal. *The American Archivist*, 65, 2002, 177.

²³ Stapleton, R. Jenkinson and Schellenberg: A Comparison. *Archivaria*, 77.

²⁴ Stapleton, R. Jenkinson and Schellenberg: A Comparison. *Archivaria*, 81.

Pri tome oni koji su stvorili te dokumente nisu kod njihova čuvanja mislili o tome kako će ih se upotrebljavati u budućnosti, već svrsi zbog koje su ih oni sami čuvali. Glavna dužnost arhivista po njemu je fizička i moralna obrana takvih autentičnih dokumenata, ali ne i intervencija arhivista u smislu da procjenjuje koji od tih dokumenata imaju veću važnost od drugih. Bilo kakvu intervenciju Jenkinson je smatrao kao narušavanje prirodnog procesa očuvanja arhiva. U Jenkinsonovim stavovima uvelike se vidio utjecaj postupaka sa srednjovjekovnim arhivima, što je bilo malo nerealno da će u potpunosti biti prihvaćeno od njegovih suvremenika i nasljednika. Ipak, on je dao jedan čvrst temelj koji je dao ideju kako bi se uopće trebalo postupati s arhivima, s obzirom da do tada nije mnogo toga bilo napisano u teoriji arhivistike.

U svojem najpoznatijem djelu *Modern Archives*, Schellenberg je iznio svoja stajališta o arhivističkoj teoriji govoreći kako se Jenkinsonova teorija ne može primjenjivati u SAD-u. Složio se s tim da arhivi imaju svoje podrijetlo u prirodnom procesu te su ih autori stvorili za određene svrhe. Ono glavno po čemu je smatrao da se moderni arhivi razlikuju od tradicionalnih je to što su oni probrani. Schellenberg je smatrao da treba ići na smanjivanje velikih količina zapisa i odvajanje onih koji će zaista imati trajnu važnost. Pri tome su ključnu ulogu imali arhivisti čiju je aktivnu ulogu Schellenberg naglašavao. On je smatrao da arhivisti moraju imati potpunu kontrolu nad arhivima kao njihov primarni zadatak, prije nego se dozvoli da ih netko drugi istražuje, ali je još više naglašavao njihovu sekundarnu važnost, a to je da je zadatak arhivista učiniti arhive dostupnima onima koji ih žele istraživati.²⁵

Schellenberg je vjerovao da su dokumenti prije nego su postali dio arhiva služili isključivo potrebama njihovih autora, ali da to nije bio razlog zašto su neki od njih bili namijenjeni trajnoj pohrani. Smatrao je da su arhivi imali dvije vrijednosti: primarnu i sekundarnu. Primarna vrijednost povezivala se s njihovim značenjem za njihovog autora dok je sekundarna vrijednost bili u dokazivanju organizacije aktivnosti nakon kojih su nastali. Za Schellenberga je bila važnija njihova sekundarna vrijednost prema kojoj su arhivisti trebali određivati koji će se zapisi zapravo trajno čuvati.²⁶ Prema ovom, Jenkinsonu je važnija bila primarna vrijednost dokumenata koja je bliže prirodi njihova nastanka. Da bi se bolje shvatila razlika između Jenkinsonove i Schellenbergove procjene arhiva, treba odrediti tri perspektive po kojima su se najviše razlikovali: priroda arhiva, razlog za čuvanje arhivskog materijala i uloga arhivista u procjeni vrijednosti pojedinih arhiva.

---

²⁵ Stapleton, R. Jenkinson and Schellenberg: A Comparison. *Archivaria*, 80.

²⁶ Tschan, R. (2002) A Comparison of Jenkinson and Schellenberg on Appraisal. *The American Archivist*, 65, 2002, 180.

Schellenberg je razlikovao pojmove *records* i *archives*. *Archives* su za njega bili ono što je već prošlo procjenu i svrstano je u grupu koja ima veliku vrijednost i namijenjeno je trajnom čuvanju zbog mnogo značajnijih razloga nego što je bila njihova namjena samo za njihova autora, dok su *records* sva gomila arhivskog materijala prije same procjene. Za Jenkinsona nije bilo razlike među tim pojmovima. On je smatrao da su određeni dokumenti bili stavljeni sa strane i očuvani ne s ciljem njihovog čuvanja za budućnost već su njihovom autoru bili potrebni u tom trenutku za obavljanje svakodnevnih aktivnosti te ih je odvojio od ostalih. Ako bi ti odvojeni zapisi preživjeli dovoljno dugo, postali bi dijelom arhiva takvim jednim prirodnim procesom, bez odluke arhivista o njihovoj važnosti. Dakle, Jenkinson je naglašavao presudnu ulogu autora zapisa koji je odlučivao o tome što mu je važno, a što nevažno za aktivnosti kojima se bavio dok je Schellenberg tu aktivnu ulogu pripisao arhivistima.

Jenkinson je takvu ulogu arhivista smatrao pogrešnom jer je smatrao da je nemoguće predvidjeti za što će u budućnosti biti interesa.²⁷ Nadalje, Jenkinson se bojavao vjerojatnosti umiješanosti osobnih stavova arhivista u područjima njihova interesa te je smatrao da bi svaki prema njima mogao birati ono smatra bitnim za budućnost, u čemu bi naravno bilo mnogo subjektivnosti. S druge strane, Schellenberg je arhiviste smatrao dovoljno sposobnim i vještim s obzirom na usavršavanja vještina kroz koja su prolazili tako da bi njihovo znanje moralo nadmašiti njihove osobne stavove.

Jenkinson se držao tzv. Zlatnog pravila prema kojem se za svaku organiziranu poslovnu djelatnost čuva onolika količina zapisa koja je zaista potrebna kako bi posao mogao nesmetano funkcionirati. Također, ako bi sve bilo tako kvalitetno organizirano, bilo tko bi se mogao snaći u dokumentaciji i bez problema preuzeti posao u slučaju neke više sile bez značajnijih problema te bi sve teklo kao jedan prirodni proces.²⁸ Ipak, navodno je pred kraj karijere Jenkinson nevoljko priznao da na kraju krajeva svi zapisi moraju proći neku evaluaciju čime se narušava prirodni proces, premda je i dalje ostao čvrst u svom stavu da to nije zadaća arhivista.

Usprkos svemu, postojale su neke sličnosti u Jenkinsonovim i Schellenbergovim stavovima. Schellenberg se također slagao s mišljenjem da svaka poslovna organizacija mora čuvati neki minimum dokumentacije iz koje su vidljivi njeni počeci, stavovi i postignuća. Među tom dokumentacijom najvrjednijom smatrao je ona koja je imala dokaznu vrijednost o

---

²⁷ Tschan, R. (2002) A Comparison of Jenkinson and Schellenberg on Appraisal. *The American Archivist*, 65, 2002, 182.

²⁸ Tschan, R. (2002) A Comparison of Jenkinson and Schellenberg on Appraisal. *The American Archivist*, 65, 2002, 183.

djelatnostima, strukturi i ključnim funkcijama.²⁹ Jenkinsonov stav da arhivist ima zadatak moralne obrane autentičnosti arhiva smatrao se na neki način izbjegavanjem odgovornosti koju bi arhivisti trebali imati, a to je da će prije ili kasnije trebati smanjiti ogromnu količinu zapisa. Zbog toga svega, Jenkinson je odlučio zadržati svoj pasivni stav, iako je zasigurno bio svjestan okolnosti. Schellenberg je zadržao aktivni pristup i isti dodijelio arhivistima kao profesionalcima čiji je zadatak bio aktivno sudjelovati u procjeni arhiva. Shvatio je da bi se problem nastajanja mnoštva zapisa mogao riješiti ako se reagira na vrijeme, a to je u procesu njihova nastanka. Međutim, oni se nisu čuvali za budućnost za potrebe autora kako je Jenkinson smatrao, već u istraživačke svrhe.

Jenkinsonovi i Schellenbergovi stavovi o kategorizaciji, opisivanju i procjeni arhiva odrazili su se i na to kako su oni zamišljali da bi trebala izgledati izobrazba budućih arhivista. Jenkinson je poučavao arhivsku administraciju na Londonskom sveučilištu, dok je Schellenberg osim u SAD-u držao predavanja i u Latinskoj Americi te u Australiji. Od mnogobrojnih stvari koje bi mladi arhivist morao znati, Jenkinson je najviše isticao trening tehničke prirode rukovanja arhivskom građom čemu je i posvetio četrdesetak stranica u svom *Manualu*. Ono što ga je smetalo bilo je poistovjećivanje povjesničara s arhivistima. On je govorio o njihovoj povezanosti, ali htio je jasno razlučiti te dvije profesije. Schellenbergov prijedlog kurikuluma za studij arhivistike uključivao je principe i tehnike arhivske metodologije, tehnički trening te dodatne edukacije o upravljanju arhivima te o knjižničarstvu.

Ovom posljednjem pridavao je dosta pažnje jer je knjižnice vidio kao ustanove gdje bi mladi arhivisti mogli učiti u jednom prirodnom okruženju koje će ih na neki način pripremiti za posao koji će raditi. Također, vjerovao je da će mladi arhivisti mnogo toga naučiti od knjižničara zbog njihove nesebičnosti i doprinosa javnosti što se može povezati s njegovim stavom da je jedna od glavnih zadaća arhivista pripremiti arhivsku građu dostupnu za one koji ju žele proučavati.³⁰ Ono što je zajedničko i Jenkinsonu i Schellenbergu po pitanju izobrazbe arhivista je to da su prepoznali važnost interdisciplinarnog učenja iako su arhivistiku isticali kao strogo zasebnu disciplinu.

---

²⁹ Tschan, R. (2002) A Comparison of Jenkinson and Schellenberg on Appraisal. *The American Archivist*, 65, 2002, 184.

³⁰ Stapleton, R. Jenkinson and Schellenberg: A Comparison. *Archivaria*, 83.

Prema Stapletonu, glavnu riječ u oblikovanju programa studija za arhiviste u modernim vremenima trebale bi nositi promjene i zahtjevi koji će se naći pred arhivistima koji će s njima suočiti, a nikako da bude pod utjecajem nečijih individualnih stavova.³¹

---

³¹ Stapleton, R. Jenkinson and Schellenberg: A Comparison. *Archivaria*, 84.

6. ZAKLJUČAK

Premda su Jenkinson i Schellenberg kritizirali jedan drugoga, ono što treba istaknuti je njihov cjelokupan doprinos razvoju arhivistike kao znanosti. Uspoređujući njihove stavove, vidljivo je da su razmišljali o istim problemima, samo što su djelovali u različitim okolnostima što je bitno utjecalo na njihov stav. S obzirom da je Jenkinson započeo sa svojim radom u doba kada nije bilo nekih tehnoloških dostignuća i nije morao rješavati probleme pretrpanosti dokumentacijom, već je krenuo sa srednjovjekovnim spisima, logično je da su se njegovi stavovi razlikovali od njegovih nasljednika.

Ono što je od ključne važnosti je to da arhivi budu dostupni širem krugu istraživača nego što je to bio krug njihovih tvorca ili arhivista koji su ih pohranjivali. Uporaba koncepta kategorizacije je ključna za manipulaciju arhivskim dokumentima te ih je bilo lakše poslužiti istraživačima (korisnicima arhiva) na čitanje. Schellenberg je uvijek davao prednost toj praktičnoj svrsi arhiva, dok se može zaključiti da je Jenkinson prioritet dao dužnosti čuvanja originalnog oblika samih arhiva. Jenkinson se strogo držao svojim moralnih načela te je i pored službenih dužnosti bio odan svojoj profesiji i prenosio znanje drugima. Schellenberg se počeo baviti arhivima kad je najveći problem bila njihova brojnost te je zbog toga njegov najveći doprinos bio u području procjene arhiva time što se zalagao za aktivnu ulogu arhivista. Još jedan od njegovih važnijih stavova je bilo naglašavanje suradnje između knjižničara i arhivista. Iako su Jenkinson i Schellenberg imali različite stavove, to je imalo pozitivan utjecaj na arhivistiku jer je svaki na svoj način značajno pridonio toj disciplini.

7. BIBLIOGRAFIJA

1. Duranti, L.: Arhivski zapisi-Teorija i zapisi, Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 2010.
2. Eastwood, T. (2004) Jenkinson's Writings on Some Enduring Archival Themes. *The American Archivist*, 67, 31-44.
3. Holmes, O. W. Sir Hilary Jenkinson, 1882-1961. *National Archives*, 345-347.
4. Ivanović, J.: Priručnik iz arhivistike, Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 2010.
5. Jenkinson, H.: *Paleography and the Practical Study of Court Hand*, Cambridge University Press, 1915.
6. Jenkinson, H.: Some Notes on the Preservation, Moulding and Casting of Seals, *Antiquaries Journal*, IV, 1924., 388-403.
7. Jenkinson, H.: Medieval Tallies, Public and Private, *Archaeologia*, 2nd series, XXIV, 1925, 289-351.
8. Jenkinson, H.: The Librarian as Archivist, *ASLIB Fifth Conference, Proceedings*, 1928., 53-58.
9. Jenkinson, H.: General Report of a Committee on the Classification of English Archives, *British Records Association, Reports from Committee No 1*, 1936.
10. Jenkinson, H.: The Study of English Seals: illustrated chiefly from examples in the Public Record Office, *Journal of the British Archaeological Association*, 3rd series, I, 1937., 93-125.
11. Jenkinson, H.: The Choice of Records for Preservation in Wartime: Some Practical Hints, *British Records Association, Reprints, No 8*, 1939.
12. Jenkinson, H.: The Expert Care of Archives: Dangers of the War and Post-War Periods, *British Records Association, Proceeding, No 6*, 1941., 9-16.
13. Jenkinson, H.: The Classification and Survey of English Archives, *British Society for International Bibliography, Proceedings, IV*, 1943., 12-23.
14. Jenkinson, H.: *British Records after the War, a Summary of Reports and Memoranda by a Special Committee of the Council of the British Records Association*, 1943.
15. Jenkinson, H.: British Archives and the War, *The American Archivist*, VII, 1944., 101-103.
16. Jenkinson, H.: The Protection of Archives in Italy, *Antiquity*, XIX, 1944., 101-103.

17. Jenkinson, H.: *The English Archivist: A New Profession: being an Inaugural Lecture for a new course in Archive Administration delivered at University College, London*, H. K. Lewis Ltd, 14 October 1947.
18. Jenkinson, H.: *Guide to the National Archives of the U.S.A.: a review*, *Archives*, I, 1950., 48-50.
19. Jenkinson, H.: *Private Archives: a paper delivered (in French) at the First International Congress on Archives, Paris. 1950.*, *Archivium*, I, 1951., 104-109.
20. Jenkinson, H.: *Archive Development in England, 1925-1950.*, *Miscellanea Archivistica*, Angelo Mercati, 1952., 337-361.
21. Jenkinson, H.: *The Principles and Practices of Archive Repair Work in England*, *Archivium*, II, 1953., 31-41.
22. Jenkinson, H.: *Jewish History and Archives*, Jewish Historical Society, 1954.
23. Jenkinson, H.: *The Future of Archives in England*, *Journal of the Society of Archivist*, I, 1955., 57-61.
24. Jenkinson, H.: *Archivists and Printers*, *Journal of the Society of Archivists*, I, 1956., 119-123.
25. Jenkinson, H.: *Modern Archives. Some Reflections on T. R. Schellenberg: „Modern Archives: Principles and Techniques“*, a review, *Journal of the Society of Archivists*, I, 1956., 147-149.
26. Jenkinson, H.: *Archives and the Science and Study of Diplomatic*, *Journal of the Society of Archivists*, I, 1957., 207-210.
27. Jenkinson, H.: *The Problems of Nomenclature in Archives*, *Journal of the Society of Archivists*, I, 1958., 233-239.
28. Jenkinson, H.: *Seals in Administration: A plea for systematic study*, *Studi in onore di Riccardo Filangieri*, I, 1958., 161-168.
29. Jenkinson, H.: *Roots*, *Journal of the Society of Archivists*, II, 1960., 207-210.
30. Stapleton, R. *Jenkinson and Schellenberg: A Comparison*. *Archivaria*, 75-85.
31. Stulli, B.: *Arhivistika i arhivska služba-Studije i prilozi*, Hrvatski državni arhiv, Zagreb, 1997.
32. Sutton, A. (1980) *Selected Writings of Sir Hilary Jenkinson*. Gloucester: The Society of Archivists.
33. Tschan, R. (2002): *A Comparison of Jenkinson and Schellenberg on Appraisal*. *The American Archivist*, 65, 176-195.

Internetski izvori

1. *British Records Association*,
http://localhistory.wikia.com/wiki/British_Records_Association (pristupljeno 29. 1. 2018.)
2. *Original Wooden Tally Sticks*,
http://www.yamaguchy.com/library/astle/tally_3.html, (pristupljeno 29. 1. 2018.)

Sažetak

Sir Hilary Jenkinson bio je čovjek koji je u skoro pedeset godina pisanja i objavljivanja u području arhivske administracije i srodnih predmeta, ostavio dubok i značajan utjecaj na arhivsku profesiju kakva ona trenutno jest. Njegovi spisi jedni su od najutjecajnijih u engleskom govornome području. Sir Hilary bavio se širokim rasponom tema, kao što su tallies, diplomacijom, paleografijom, uređivanjem zapisa, pečatima, ratnim mjerama, i tako dalje. S druge strane, sir Hilary Jenkinson i Theodore R. Schellenberg, nisu dijelili mišljenja u vezi vrednovanja arhivskih zapisa. U radu se preispituju njihovi pogledi na samu prirodu arhivskih zapisa, razlozima njihova zadržavanja, te uloga arhivista u procesu vrednovanja. Zatim, prati napredak njihovih ideja kroz kasniji arhivski diskurs o vrednovanju kako bi se utvrdila njihova relevantnost i trajan doprinos.

Ključne riječi: Sir Hilary Jenkinson, arhivski zapis, arhivist, Theodore R. Schellenberg

Selected writings of Sir Hilary Jenkinson

Summary

Sir Hilary Jenkinson, was the one man who, in almost fifty years of writing and publishing in the field of archive administration and allied subjects, left a deep and significant influence on the archive profession as it now is. His writings are one of the most influential in the English-speaking world. Sir Hilary dealing with a wide range of topics, such as tallies, diplomatic, palaeography, arranging records, seals, wartime measures and so on. At the other hand, Sir Hilary Jenkinson and Theodore R. Schellenberg, held different opinions on the subject of the appraisal of archival records. This paper examines their views on the nature of archival records, the reasons for their retention, and the role of the archivist in the appraisal process. It then traces the progress of their ideas through the subsequent archival discourse on appraisal in order to identify their continued relevance and lasting contribution.

Key words: Sir Hilary Jenkinson, archival record, archivist, Theodore R. Schellenberg